

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ సప్తాధికశతతమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ సప్తాధికశతతమః సర్గః ॥

శ్రీరామరావణయోర్హారం యుద్ధం

తతః ప్రవృత్తం సుకూరం రామరావణయోస్తదా |

సుమహద్ ద్వైరథం యుద్ధం సర్వలోకభయావహం || 6.107.1 ||

తతో రాక్షససైన్యం చ హరీణాం చ మహద్బలం |

ప్రగృహీతప్రహరణం నిశ్చేష్టం సమవర్తత || 6.107.2 ||

సంప్రయుద్ధౌ తు తౌ దృష్ట్వా బలవన్నరరాక్షసౌ |

వ్యాక్షిప్తహృదయాః సర్వే పరం విస్మయమాగతాః || 6.107.3 ||

నానాప్రహరణైర్వ్యగ్రైర్భుజైర్విస్మితబుద్ధయః |

తస్థుః ప్రేక్ష్య చ సంగ్రామం నాభిజగ్ముః పరస్పరం || 6.107.4 ||

రక్షసాం రావణం చాపి వానరాణాం చ రాఘవం |

పశ్యతాం విస్మితాక్షాణాం సైన్యం చిత్రమివాబభౌ || 6.107.5 ||

తౌ తు తత్ర నిమిత్తాని దృష్ట్వా రాఘవరావణౌ |

కృతబుద్ధీ స్థిరామర్షౌ యుయుధాతే హ్యభీతవత్ || 6.107.6 ||

జేతవ్యమితి కాకుత్స్థో మర్తవ్యమితి రావణః |

ధృతౌ స్వవీర్యసర్వస్వం యుద్ధేఽదర్శయతాం తదా || 6.107.7 ||

తతః క్రోధాద్ దశగ్రీవః శరాన్ సంధాయ వీర్యవాన్ |
ముమోచ ధ్వజముద్దిశ్య రాఘవస్య రథే స్థితం || 6.107.8 ||

తే శరాస్తమనాసాద్య పురందరరథధ్వజం |
రథశక్తిం పరామృశ్య నిపేతుర్ధరణీతలే || 6.107.9 ||

తతో రామోఽపి సంక్రుద్ధశ్చాపమాకృప్య వీర్యవాన్ |
కృతప్రతికృతం కర్తుం మనసా సంప్రచక్రమే || 6.107.10 ||

రావణధ్వజముద్దిశ్య ముమోచ నిశితం శరం |
మహాసర్పమివాసహ్యం జ్వలంతం స్వేన తేజసా || 6.107.11 ||

రామశ్చిక్షేప తేజస్వీ కేతుముద్దిశ్య సాయకం |
జగామ స మహీం చిత్త్వా దశగ్రీవధ్వజం శరః || 6.107.12 ||

స నికృత్తోఽపతద్ భూమౌ రావణస్యందనధ్వజః |
ధ్వజస్యోన్మథనం దృష్ట్వా రావణః స మహాబలః || 6.107.13 ||

సంప్రదీప్తోఽభవత్ క్రోధాదమర్షాత్ ప్రదహన్నివ |
స రోషవశమాపన్నః శరవర్షం వవర్ష హ || 6.107.14 ||

రామస్య తురగాన్ దీప్తైః శరైర్వివ్యాధ రావణః |
తే దివ్యా హరయస్తత్ర నాస్థలన్నాపి బభ్రముః || 6.107.15 ||

బభూవుః స్వస్థహృదయాః పద్మనాలైరివాహతాః |
తేషామసంభ్రమం దృష్ట్వా వాజినాం రావణస్తదా || 6.107.16 ||

భూయ ఏవ సుసంక్రుద్ధః శరవర్షం ముమోచ హ |
గదాశ్చ పరిఘాంశ్చైవ చక్రాణి ముసలాని చ || 6.107.17 ||

గిరిశృంగాణి వృక్షాంశ్చ తథా శూలపరశ్వధాన్ |
మాయావిహితమేతత్ తు శస్త్రవర్షమపాతయత్ |

నహన్తశనదౌ బాణాన్ శ్రాంతవృద్ధయోద్యమృః || 6.107.18 ||

తుములం త్రాసజననం భీమం భీమప్రతిస్వనం |
తద్ వర్షమభవద్ యుద్ధే నైకశస్త్రమయం మహత్ || 6.107.19 ||

విముచ్య రాఘవరథం సమంతాద్ వానరే బలే |
సాయక్సైరంతరిక్షం చ చకార సునిరంతరం || 6.107.20 ||

ముమోచ చ దశగ్రీవో నిఃసంగేనాంతరాత్మనా |
వ్యాయచ్చమానం తం దృష్ట్వా తత్పురం రావణం రణే || 6.107.21 ||

ప్రహసన్నివ కాకుత్స్థః సందధే నిశితాంఢరాన్ |
స ముమోచ తతో బాణాంఢతశోఽథ సహస్రశః || 6.107.22 ||

తాన్ దృష్ట్వా రావణశ్చక్రే స్వశరైః ఖం నిరంతరం |
తాభ్యాం నియుక్తేన తదా శరవర్షేణ భాస్వతా || 6.107.23 ||

శరబద్ధమివాభాతి ద్వితీయం భాస్వదంబరం |
నానిమిత్తోఽభవద్ బాణో నానిర్భేత్తా న నిష్ఫలః || 6.107.24 ||

అన్యోన్యమభిసంహత్య నిపేతుర్ధరణీతలే |
తథా విస్ఫుజతోర్బాణాన్ రామరావణయోర్మృధే || 6.107.25 ||

ప్రాయుధ్యేతామవిచ్ఛిన్నమస్యంతౌ సవ్యదక్షిణం |
చక్రతుశ్చ శరైర్వోర్వైర్నిరుచ్ఛ్వాసమివాంబరం || 6.107.26 ||

రావణస్య హయాన్ రామో హయాన్ రామస్య రావణః |
జఘ్నుతుస్తౌ తదాన్యోన్యం కృతానుకృతకారిణౌ || 6.107.27 ||

ఏవం తు తౌ సుసంక్తుధౌ చక్రతుర్యుద్ధముత్తమం |
ముహూర్తమభవద్ యుద్ధం తుములం రోమహర్షణం || 6.107.28 ||

తౌ తథా యుధ్యమానౌ తు సమరే రామరావణౌ |
దదృశుః సర్వభూతాని విస్మితేనాంతరాత్మనా || 6.107.29 ||

అర్దయంతౌ తు సమరే తయోస్తౌ స్యందనోత్తమౌ |
పరస్పరమభిక్తుద్ధౌ పరస్పరమభిద్రుతౌ || 6.107.30 ||

పరస్పరవధే యుక్తౌ ఘోరరూపౌ బభూవతుః |
మండలాని చ వీధీశ్చ గతప్రత్యాగతాని చ || 6.107.31 ||

దర్శయంతౌ బహువిధాం సూతౌ సారథ్యజాం గతిం |
అర్దయన్ రావణం రామో రాఘవం చాపి రావణః || 6.107.32 ||

గతివేగం సమాపన్నౌ ప్రవర్తననివర్తనే |
క్షిపతోః శరజాలాని తయోస్తౌ స్యందనోత్తమౌ || 6.107.33 ||

చేరతుః సంయుగమహీం సాసారౌ జలదావివ |
దర్శయిత్వా తదా తౌ తు గతిం బహువిధాం రణే || 6.107.34 ||

పరస్పరస్యాభిముఖౌ పునరేవ చ తస్థతుః |
ధురం ధురేణ రథయోర్వక్త్రం వక్త్రేణ వాజినాం || 6.107.35 ||

పతాకాశ్చ పతాకాభిః సమీయుః స్థితయోస్తదా |
రావణస్య తతో రామో ధనుర్ముక్తైః శిలైః శరైః || 6.107.36 ||

చతుర్భిశ్చతురో దీప్తాన్ హయాన్ ప్రత్యపసర్పయత్ |
స క్రోధవశమాపన్నో హయానామపసర్పణే || 6.107.37 ||

ముమోచ నిశితాన్ బాణాన్ రాఘవాయ దశాననః |
సోఽతివిద్ధో బలవతా దశగ్రీవేణ రాఘవః || 6.107.38 ||

జగామ న వికారం చ న చాపి వ్యథితోఽభవత్ |
చిక్షేప చ పునర్బాణాన్ వజ్రసారసమస్వనాన్ || 6.107.39 ||

సారథిం వజ్రహస్తస్య సముద్దిశ్య దశాననః |
మాతలేస్తు మహావేగాః శరీరే పతితాః శరాః || 6.107.40 ||

న సూక్ష్మమపి సమ్మోహం వ్యథాం వా ప్రదదుర్యుధి |
తయా ధర్షణయా క్రుద్ధో మాతలేర్న తథాఽఽత్మనః || 6.107.41 ||

చకార శరజాలేన రాఘవో విముఖం రిపుం |
వింశతిం త్రింశతిం షష్టిం శతశోఽథ సహస్రశః || 6.107.42 ||

ముమోచ రాఘవో వీరః సాయకాన్ స్యందనే రిపోః |
రావణోఽపి తతః క్రుద్ధో రథస్థో రాక్షసేశ్వరః || 6.107.43 ||

గదాముసలవర్షేణ రామం ప్రత్యర్థయద్ రణే |
తత్ ప్రవృత్తం పునర్యుద్ధం తుములం రోమహర్షణం || 6.107.44 ||

గదానాం ముసలానాం చ పరిఘాణాం చ నిఃస్వనైః |
శరాణాం పుంఖవాతైశ్చ క్షుభితాః సప్త సాగరాః || 6.107.45 ||

క్షుభానాం సాగరాణాం చ పాతాలతలవాసినః |
వ్యథితా దానవాః సర్వే పన్నగాశ్చ సహస్రశః || 6.107.46 ||

చకంపే మేదినీ కృత్వాన్న సశైలవనకాననా |
భాస్కరో నిష్ప్రభశ్చాసీన్న వవౌ చాపి మారుతః || 6.107.47 ||

తతో దేవాః సగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః |
చింతామాపేదిరే సర్వే సకిన్నరమహోరగాః || 6.107.48 ||

స్వస్తి గోబ్రాహ్మణేభ్యస్తు లోకాస్తిష్ఠంతు శాశ్వతాః |
జయతాం రాఘవః సంఖ్యే రావణం రాక్షసేశ్వరం || 6.107.49 ||

ఏవం జపంతోఽపశ్యంతే దేవాః సర్విగణాస్తదా |
రామరావణయోర్యుద్ధం సుఘోరం రోమహర్షణం || 6.107.50 ||

గంధర్వాప్సరసాం సంఘా దృష్ట్వా యుద్ధమనూపమం |
గగనం గగనాకారం సాగరః సాగరోపమః || 6.107.51 ||

రామరావణయోర్యుద్ధం రామరావణయోరివ |
ఏవం బ్రువంతో దదృశుస్తద్ యుద్ధం రామరావణం || 6.107.52 ||

తతః క్రోధాన్మహాబాహూ రఘూణాం కీర్తివర్ధనః |
సంధాయ ధనుషౌ రామః శరమాశీవిషోపమం || 6.107.53 ||

రావణస్య శిరోఽచ్చిందచ్ఛ్రిమజ్జ్వలితకుండలం |
తచ్ఛిరః పతితం భూమౌ దృష్టం లోకైస్త్రిభిస్తదా || 6.107.54 ||

తస్యైవ సదృశం చాన్యద్ రావణస్యోత్థితం శిరః |
తత్ క్షిప్తం క్షిప్రహస్తేన రామేణ క్షిప్రకారిణా || 6.107.55 ||

ద్వితీయం రావణశిరశ్చిన్నం సంయతి సాయకైః |
చిన్నమాత్రం చ తచ్ఛిర్షం పునరేవ ప్రదృశ్యతే || 6.107.56 ||

తదప్యశనిసంకాశైశ్చిన్నం రామస్య సాయకైః |
ఏవమేవ శతం చిన్నం శిరసాం తుల్యవర్చసాం || 6.107.57 ||

న చైవ రావణస్యాంతో దృశ్యతే జీవితక్షయే |
తతః సర్వాస్త్రవిద్ వీరః కౌసల్యానందవర్ధనః || 6.107.58 ||

మార్గజైర్బహుభిర్యుక్తశ్చింతయామాస రాఘవః |
మారీచో నిహతో యైస్తు ఖరో యైస్తు సదూషణః || 6.107.59 ||

కౌంచావటే విరాధస్తు కబంధో దండకావనే |
యైః సాలా గిరయో భగ్నా వాలీ చ క్షుభితోఽంబుధిః || 6.107.60 ||

త ఇమే సాయకాః సర్వే యుద్ధే ప్రాత్యయికా మమ |
కిం ను తత్ కారణం యేన రావణే మందతేజసః || 6.107.61 ||

ఇతి చింతాపరశ్చాసీదప్రమత్తశ్చ సంయుగే |
వవర్ష శరవర్షాణి రాఘవో రావణోరసి || 6.107.62 ||

రావణోఽపి తతః క్రుద్ధో రథస్థో రాక్షసేశ్వరః |
గదాముసలవర్షేణ రామం ప్రత్యర్థయద్ రణే || 6.107.63 ||

తత్ ప్రవృత్తం మహద్ యుద్ధం తుములం రోమహర్షణం |
అంతరిక్షే చ భూమౌ చ పునశ్చ గిరిమూర్ధని || 6.107.64 ||

దేవదానవయక్షాణాం పిశాచోరగరక్షసాం |
పశ్యతాం తన్మహద్ యుద్ధం సర్వరాత్రమవర్తత || 6.107.65 ||

నైవ రాత్రిం న దివసం న ముహూర్తం న చ క్షణం |
రామరావణయోర్యుద్ధం విరామముపగచ్ఛతి || 6.107.66 ||

దశరథసుతరాక్షసేంద్రయోస్తయో -
ర్జయమనవేక్ష్య రణే స రాఘవస్య |
సురవరరథసారథిర్మహాత్మా
రణరతరామమువాచ వాక్యమాశు || 6.107.67 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే సప్తాధికశతతమః సర్గః ||